

Hur gynnar man bisamhällen och honungsproduktion i ett slättlandskap?

Annie Ingemansson och Björn Granstrand

Säbyvikens Biodling

Yrkesbiodling med inriktning på honungsproduktion

Om oss

- Driver en yrkesbiodling med ca 120-150 bisamhällen
- Bor i Örberga, strax utanför Vadstena
- Bigårdar från Borghamn till Skänninge, bara i fullåkersbygd och med närhet till Vättern
- Inriktade på honungsproduktion

Utmaningen: Bisamhällets behov och slättlandskapets förutsättningar

Bisamhällets utveckling under våren

- Bina övervintrar i små samhällen.
- Så fort dagarna blir längre och dagsljuset ökar startar en långsam tillväxt i kupan.
- För att klara rapsdraget – vårt viktigaste nektardrag – måste samhället vara starkt första veckan i maj då rapsen börjar blomma.
- Det tar ca sex veckor från det att ett ägg läggs till att ett fullt utvecklat bi samlar nektar. Det betyder att förhållandena i mars–april är helt avgörande för uppbyggnaden av bisamhällets storlek.

Mikroklimatets betydelse

Faktorer som styr binas utveckling på våren

- Förutom klimatet (som vi inte kan påverka) är det främst **mikroklimatet** som avgör om bina kommer igång snabbt:
 - God tillgång på **pollen**
 - God tillgång på **vatten**
 - **Soligt och dragfritt läge** där solen värmer upp kuporna tidigt på dagen
- God bihälsa är självklart också helt avgörande för hur bina utvecklas

Mikroklimatets betydelse

Slättens utmaning

- Öppet landskap vilket innebär brist på vindskyddade lägen
- Kan innebära långa avstånd till föda
- Vättern kyler länge på våren
- Fullåkersbygden gör att platser att hitta föda på är begränsad och när lantbruksgrödorna inte längre ger föda kan det bli stora helt "döda" ytor i landskapet

Insignia-EU

- Insignia – ett projekt/medborgarforskning under 2023 med syfte att övervaka miljön med hjälp av honungsbisamhällen
- Ett delmål i projektet var att beskriva den pollenmångfald som finns tillgänglig för honungsbin
- Vi var av 10 deltagare i Sverige och vi representerade bisamhälle i jordbruksmark som blivit klassade som ett område med låg diversitet
- Enligt Insignia kan vi se att binas pollenbehov främst tillgodoses av icke odlade växter
- Resultat visar också att våra bin samlat pollen från ett relativt högt antal växtarter, i jämförelse med övriga deltagare
- Vårt nektardrag däremot kommer främst från odlade lantbruksgrödor såsom raps, vitklöver, åkerböna och delvis facelia (data från egna pollenanalyser)

Avstånd till föda – avgörande för honungsskörd

- Ju längre bina måste flyga till pollen och nektar, desto mer tid och energi går åt vilket i slutändan kan resultera i lägre skördar eller svagare samhällen
- För att maximera honungsskörden vill vi därför placera bigårdar **nära födokällorna.**
- Vi vill också undvika onödiga flyttar mellan bigårdar eftersom det:
 - Ökar arbetsbelastningen (vilket leder till ökade kostnader)
 - Ökar risken för skador i samhället, t.ex. drottningförluster

Åtkomlighet - viktigt i yrkesbiodling

- Kupor måste stå där man kommer fram med fordon.
- Tunga skattdåsar (väger upp mot 20 kg styck) kräver bra arbetsmiljö
- En konsekvens av bristen på bra uppställningsplatser är att vi får för många bisamhällen per uppställningsplats. För många bin på samma plats är negativt ur smittspridningssynpunkt, men också ur arbetsbelastningssynpunkt.

Facelians ökade betydelse?

- Generellt kan sägas att vårt honungsdrag slutar i mitten/slutet av juli när vitklövern blommat färdigt.
- Facelia har dock blivit vanligare i våra trakter i kantzoner och för grüngödsling.
- Vi ser en möjlighet i att odla facelia gör att säsongen kan förlängas och bidra till en produktionsökning av honung sent på sommaren.

Hur kan landskapet gynna bina?

Bevara och utveckla småbiotoper

- För att ge bina föda under hela säsongen är det avgörande att värna skogsdungar, buskage, stenrösen, obrukade remsor och småtor m.m.

Dessa områden kan ge:

- Tidig och sen blomning då odlade lantbruksgrödor inte ger någon föda
- Variation i pollen
- Vindskydd
- Boplatser och föda till andra insekter och djur förutom honungsbin

När småbiotoper försvinner minskar både födotillgången och möjligheterna att placera bisamhällen på platser som kan ge goda förutsättningar för bra honungsproduktion.

